

Zastávka č.	Kilometráž	Nadmořská výška	GPS
1	0,0	886 m	50°22'00"N, 12°37'15"E
2	0,5	900 m	50°21'97"N, 12°36'92"E
3	0,6	906 m	50°21'91"N, 12°36'84"E
4	1,9	965 m	50°21'65"N, 12°36'07"E
5	2,4	987 m	50°21'47"N, 12°36'23"E
6	3,2	906 m	50°21'51"N, 12°36'66"E
7	3,3	898 m	50°21'61"N, 12°36'71"E
8	3,5	890 m	50°21'61"N, 12°36'84"E
9	3,8	874 m	50°21'67"N, 12°36'99"E
10	4,0	870 m	50°21'71"N, 12°37'08"E
11	4,3	850 m	50°21'54"N, 12°37'24"E
12	4,4	858 m	50°21'62"N, 12°37'27"E
13	5,0	917 m	50°21'92"N, 12°37'17"E

1. Úpravna rud u dolu Otto |
Erzaufbereitungsanlage der Grube Otto |
The ore dressing plant at the Otto Mine

2. Hlavní šachta |
Hauptschacht |
Main Shaft

3. Ústí Jitřní štoly |
Mündung des Gut-Morgen-Stollens |
Mouth of the Jitřní Adit

4. Opravovaný kostel sv. Bartoloměje |
Die in Sanierung befindliche St-Bartho-
lomäus-Kirche | Restoration of the
Church of St. Bartholomew

Národní geopark Egeria
Muzeum Sokolov
p.o. Karlovarského kraje
Zámecká 1
356 01 Sokolov
www.geopark.cz

Městský úřad Přebuz
+420 352 695 035
mestoprebuz@volny.cz

Naši partneři | Unsere Partner | Our partners:
Národní geopark GeoLoci o.p.s.
Svojšín 1
349 01 pošta Stříbro
tel.: +420 77 44 99 396
info@geoloci.cz, www.geoloci.cz

Nationaler GEOPARK Bayern-Böhmen
Koordinations- und Geschäftsstelle
Marktplatz 1
927 11 Parkstein
info@geopark-bayern.de
www.geopark-bayern.de

Ministerstvo životního prostředí

**Evropský fond pro regionální rozvoj
Investice do Vaší budoucnosti**

Evropská unie

Text: Petr Rojik
Fotky | Foto | Photo: Petr Rojik

© Muzeum Sokolov, příspěvková organizace Karlovarského kraje

TAJEMSTVÍ
nitra **ZEMĚ**

ČESKO-BAVORSKÝ GEOPARK
GEOPARK BAYERN-BÖHMEN
CZECH-BAVARIAN GEOPARK

NATIONALER GEOPARK
BAYERN-BÖHMEN

NÁRODNÍ GEOPARK
EGERIA

NÁRODNÍ GEOPARK
GEOLOCI

Hornická historie
Bergbaugeschichte
Mining History

*Hornická poznávací trasa **Přebuz***
*Berglehrpfad **Frühbuß***
Přebuz Mining Trail

Cesky

Česko-bavorský geopark

__HORNICKÁ POZNÁVACÍ TRASA PŘEBUZ

Přebuz, její horský duch, příroda a památky jsou místem k zamilování. Trasa vám umožní nahlédnout do tajemných zákoutí starého dolování. Cesta po ní není pohodlná, počítejte raději s mokřým, měkkým podkladem a vezměte si terénní obuv. Bez svěžího povětří, zadumané krajiny zachumlané do mlh, fousaté trávy a houpavých rašeliníšť by Přebuz ztratila své kouzlo. Poznávací trasa má 13 zastávek a měří 5,2 km.

Zastávky

- 1) Hornická kolonie Přebuz (Frühbuß) vznikla u nalezišť cínové rudy. Němečtí předkové sezónně rýžovali kasiterit ze zvětralin a potočních nánosů od 14. století. V roce 1543 vzniklo u hlubinných šachet a štol hornické sídliště, které bylo 1553-1613 městečkem.
- 2) Přebuzský vodní příkop (Erbgraben) je nejméně nápadnou, ale nejstarší hornickou památkou Přebuzi. Založili ho Šlikové v polovině 16. století.
- 3) Cínový důl byl otevřen 1909–1914 pod jménem Čerstvé štěstí (Frischglück) a 1931–1958 jako Ritterův důl (Ritterschacht). Dosáhl hloubky 120 m a zůstaly po něm řady propadlin, podle kterých poznáme směr žil.
- 4) Skalka schovaná ve smrkách vlevo těsně u cesty na Hartelsberg odkrývá unikátní texturu cínonosných žul. Tyto žuly vznikly utužením podzemního magmatického rezervoáru před 325 milióny let.
- 5) Hartelsberg (Čertova hora, 987 m n. m.) je magickou kuželovou dominantou Přebuze. Umožňuje výhledy do Krušných hor, Smrčín, Českého lesa, Slavkovského lesa, Tepelské vrchoviny a Doupovských hor.
- 6) Panský důl (Herrenzeche) umožňuje dobrodružně nahlédnout do rozeklaných povrchových výrubů, propadlých štol, poklesových kotlin, vodních ponorů a vyvěraček, které zůstaly po těžbě cínu v 16.-19. století.
- 7) Těžní věž Hlavní jámy (Hauptschacht) byla v činnosti od 2. světové války do roku 1958 a je nyní technickou památkou. Pod zabetonovaným ústím jámy je zatopený labyrint chodeb do hloubky 190 m.
- 8) Úpravna cínových a arzenových rud (1933–1945) byla nejuspěšnějším projektem svého druhu v západním Krušnohoří.
- 9) Odkaliště hlušiny (Schlemmteich) obsahuje odpadní pískové usazeniny vzniklé praním rud.
- 10) Jitřní štola (Gut-Morgen-Stollen) pamatuje počátek hornictví na Přebuzi v 16. století. Štola byla upravena ve 20. století na sklad trhavin.
- 11) Alžbětinská dědičná štola (St.-Elisabeth-Erbstollen) byla klíčově důležitou odvodňovací štolou v 16.-19. století.
- 12) Buchar (Bucherich) ve stoupání silnice ke kostelu byl drtírnou cínové rudy, která zásobovala nedalekou plavírnu a huť.
- 13) Kostel sv. Bartoloměje z roku 1781 je v majetku římsko-katolické farnosti Kraslice. Obětavou péčí rodáků a s přispěním církve, státu, kraje, obce i občanů se po etapách daří zvládat jeho opravu.

Deutsch

Bayerisch-Böhmischer Geopark

__BERGLEHRPFAD FRÜHBUSS

Přebuz (Frühbuß), dessen Gebirgsgepräge und Natur sowie Denkmäler sind zum Verlieben. Der Berglehrpfad ermöglicht Ihnen, in geheimnisvolle Winkel des alten Bergbaus hineinzublicken. Es ist kein bequemer Weg, rechnen Sie lieber mit einem nassen, weichen Untergrund und ziehen Sie Wanderschuhe an. Ohne frische Luft und vertraumte Gegend, die in Nebel, bärtiges Gras und schwingende Torfmoore einguschelt ist, würde Přebuz ihren Zauber verlieren. Der Lehrpfad besteht aus 13 Stationen und ist 5,2 km lang.

Stationen

- 1) Die Bergmannssiedlung Frühbuß entstand in der Nähe der Zinnerz-lagerstätten. Die deutschen Ansiedler schürften dort bereits vom 14. Jahrhundert jahreszeitabhängig nach dem Kassiterit in Verwitterungsdecken und Bachablagerungen. 1543 entstand in der Nähe der Schächte und Stollen eine Bergmannssiedlung, aus der für den Zeitraum von 1553-1613 sogar ein Städtchen wurde.
- 2) Der Frühbußer Erbgraben stellt das am wenigsten auffällige, aber älteste Bergmannsdenkmal in Přebuz dar. Er wurde durch die Familie Schlick in der Mitte des 16. Jahrhunderts gegründet.
- 3) Die Zinngrube wurde in den Jahren 1909–1914 unter dem Namen Frischglück eröffnet und in den Jahren 1931–1958 wurde sie als Ritterschacht betrieben. Sie erreichte eine Tiefe von 120 m und hinterließ eine Reihe von Bodeneinsenkungen, an denen die Gangrichtung erkennbar ist.
- 4) Der direkt am Weg nach Hartelsberg links in den kleinen Fichten versteckte Felsen deckt unikale Texturen der zinnführenden Granite auf. Die Granite entstanden durch die Erstarrung des unterirdischen Magmareservoirs vor 325 Millionen Jahren.
- 5) Hartelsberg (Čertova hora, 987 m über dem Meer) ist eine magische Kegeldominante von Přebuz. Er bietet eine Aussicht auf Erzgebirge, Fichtelgebirge, Oberpfälzer Wald, Kaiserwald, Tepler Hochland und Duppauer Gebirge.
- 6) Herrenzeche bietet einen abenteuerlichen Blick in gespaltene Tagebaugruben und eingesunkene Stollen sowie Schlucklöcher und Wiederausflüsse nach der Zinnförderung im 16.-19. Jahrhundert.
- 7) Der Förderturm des Hauptschachts war ab 2. Weltkrieg bis 1958 in Betrieb, und nun ist er ein technisches Denkmal. Unter der mit Beton ausgefüllten Schachtmündung befindet sich ein überflutetes, bis zu einer Tiefe von 190 m reichendes Labyrinth von Abbaustrecken.
- 8) Die Anlage zur Aufbereitung von Zinn- und Arsenerzen (1933–1945) war das erfolgreichste Projekt seiner Art im westlichen Erzgebirge.
- 9) Der Schlemmteich enthält Abfall-Sandablagerungen nach dem Erzwaschen.
- 10) Der Gut-Morgen-Stollen reicht bis zum Bergbauanfang in Přebuz im 16. Jahrhundert zurück. Der Stollen wurde im 20. Jahrhundert zu einem Sprengstofflager umgewandelt.
- 11) Der St.-Elisabeth-Erbstollen stellte den entscheidenden Entwässerungsstollen im 16.-19. Jahrhundert dar.
- 12) Bucherich in der Steigung der Strasse in Richtung Kirche war eine Zinnerz-Brecheranlage, die das nahe Schlemmwerk und die Hütte versorgte.
- 13) Die St.-Bartholomäus-Kirche aus dem Jahr 1781 ist Eigentum der römisch-katholischen Pfarrei Kraslice (Graslitz). Dank der opferwilligen Pflege der Landsleute und kirchlichen, staatlichen und kommunalen Förderungen sowie Bürgerspendern gelingt es, deren Sanierung etappenweise zu bewältigen.

English

The Czech-Bavarian Geopark

__PŘEBUZ MINING TRAIL

Přebuz, its mountain spirit, nature and monuments are places to fall in love with. The trail allows you to take a look into the mysterious secluded places of past mining. The route is not easy, and you should expect wet, soft footing and bring along hiking shoes. Without the invigorating air, broody landscapes covered in fog, fuzzy grass and rolling peat bogs, Přebuz would lose its charm. The sightseeing trail has 13 stops, is 5.2 km long.

Stops

- 1) The mining colony of Přebuz (Frühbuß) was founded near tin ore fields. Since the 14th century, German ancestors had seasonally panned for cassiterite from weathered rock and stream deposits. In 1543, a mining settlement was established near underground shafts and adits and became a town in 1553-1613.
- 2) The Přebuzský Water Channel (Erbgraben) is the least visible, yet the oldest mining monument of Přebuz. It was established by the Schlick family in the mid-16th century.
- 3) The tin mine was opened in 1909–1914 under the name Čerstvé Štěstí ("Fresh Luck") and was known as Ritterův ("Ritter's") Mine in 1931–1958. It reached a depth of 120 m and its numerous remains indicate the direction of the veins.
- 4) The rock hidden in the spruce trees directly to the left of the path to Hartelsberg Hill reveals the unique structure of tin-bearing granites. These veins were formed by the consolidation of an underground magma chamber 325 million years ago.
- 5) Hartelsberg Hill (Čertova Hora, 987 ASL) is the magical conical dominant feature of Přebuz. It offers views of the Krušné Hory Mts., the Smrčiny Mts., the Český Les Mts., the Slavkovský Les Mts., the Teplá Highlands and the Doupovské Hory Mts.
- 6) The Panský ("Master's") Mine offers an adventurous view of jagged surface stopes, caved-in adits, subsidence troughs, water holes and seeps, which are the remains of tin mining in the 16th-19th centuries.
- 7) The headframe of the Hlavní ("Main") Shaft, which operated from World War II until 1958, is now a technical monument. Below the shaft's mouth, which is covered with concrete, lies a flooded labyrinth of drifts up to 190 m deep.
- 8) The tin and arsenic ore dressing plant (1933–1945) was the most successful operation of its kind in the western Krušné Hory Mts.
- 9) The tailing pond contains residual sandy sediments from ore washing.
- 10) The Jitřní ("Good-Morning") Adit dates back to the beginning of mining in Přebuz in the 16th century. The adit was converted to an explosives magazine in the 20th century.
- 11) The St. Elizabeth's Drainage Adit was a crucially important drainage adit in the 16th-19th centuries.
- 12) The Buchar ("Hammer") located on the rise of the road leading to the church was a tin ore crushing plant, which supplied the nearby ore washing plant and smeltery.
- 13) The Church of St. Bartholomew from 1781 belongs to the Roman-Catholic parish of Kraslice. It is gradually being successfully restored due to the selfless care of native villagers and with donations from the Roman-Catholic Church, the state, region, village and others.